

Luxace patelly (česky)

V naší praxi se setkáváme s případy, kdy přijde majitel psa, a hlásí: "Pane doktore, ten náš Ben chodí naprosto normálně, ale jsou chvíle, kdy běží jen po třech a čtvrtou nohu nepoužívá. Po chvíli je opět v pořádku a peláší si dál po čtyřech. Nevíte, co by to mohlo být?" A právě tato slova jsou pro nás signálem, že by se mohlo jednat o vrozenou luxaci česky.

Vrozenou luxací česky jsou nejčastěji postižena plemena trpasličí a malá do hmotnosti 9 kg. Mnohem více než psi-samci jsou postiženy feny. Postiženy také bývají zpravidla obě nohy, ovšem jsou případy kdy každá noha může být postižena rozdílně silně. Tato vada je považována za dědičnou.

Vzhledem k tomu, že na vytvoření kolenního kloubu se podílí celá řada anatomických struktur i luxace česky může být způsobená celou řadou různých abnormalit. Toto je důkazem toho, že vada je polygenně ovlivněna, tedy mnoha geny, které kódují jednotlivé struktury kolene.

Česka je nedílnou součástí kolenního kloubu, který je tvořen kostí stehenní a kostí holenní. Ve svislé ose tohoto kloubu se právě pohybuje česka, která zde sehrává důležitou úlohu v mechanismu natažení kolene. Na česku se totiž upínají svaly natahující koleno. Protože pánevní končetiny jsou motorem těla při pohybu, jakékoliv abnormální uspořádání může narušit stabilitu kolene, a to ve svém důsledku vede k různým abnormalitám chůze.

Nejčastěji popisované změny proporcí těla v souvislosti s luxací česky se vyvíjejí v důsledku toho, že postižená zvířata nemohou řádně natáhnout kolenní kloub. Jedinci s vadou mají deformované pánevní končetiny (postoj do O), hrbí se a jejich prsty mohou být vytočeny směrem dovnitř.

Vlastní luxace česky nemusí způsobovat okamžitě kulhání, ale postupem času a v důsledku abnormalit se vyvinou artrotické změny na kloubu a může dojít k objevení se klinických příznaků jako kulhání, bolestivost atd.

Tato vada je prokazatelná jednoduchým klinickým vyšetřením, není potřeba zvíře uspávat či rentgenovat. Rozlišujeme 4 stupně luxace česky, podle klinických příznaků a podle nálezu při vyšetření.

V následující tabulce jsou uvedeny nejčastěji pozorované klinické příznaky jednotlivých stupňů luxace česky a klinické nálezy korespondující s jednotlivými klasifikačními stupni této vady.

Klasifikace kongenitální luxace patelly

Stupeň luxace	Klinické příznaky	Nález při vyšetření
0	Žádné	Česka nemůže být luxována
I	Náhodné zakřučení, obvykle žádné	Česka může být luxována manuálně, návrat zpět je okamžitě
II	Krátké periody kulhání a bolesti	Je-li česka luxována, vrátí se zpět jen je-li končetina v extenzi nebo po vnější rotaci tibie a manuálním tlaku
III	Časté kulhání a bolestivost	Česka je vrácena zpět na místo jen manuálním tlakem. Reluxace je okamžitá.
IV	Neustálé kulhání a bolestivost, končetina do oblouku	Česka nemůže být vrácena zpět do trochleárního žlábků ani manuální silou

Vlastní vyšetření luxace čéšky není náročné a je lehce proveditelné, aniž by byl nějakým způsobem zatížen organismus (např. narkóza). Jedná se tedy o dědičnou vadu, která může být jednoduše detekována a patřičným selekčním programem z populace eliminována, protože jen genetický zdravý jedinec je zárukou další generace zdravých psů.

MVDr. Roman Kvapil